

Inhoudsopgave

Voorwoord	blz. 3
Hoofdstuk 1: Inleiding	blz. 4 - 5
Hoofdstuk 2: Ontwikkelingen 2026 en verder	blz. 6 - 7
Hoofdstuk 3: Financiële uitgangshpositie 2026	blz. 8
Hoofdstuk 4: Nieuw beleid	blz. 9 - 16
Hoofdstuk 5: Dekkingsmaatregelen Nieuw beleid	blz. 17 - 19
Hoofdstuk 6: Risico's	blz. 20

Voorwoord

Voor u ligt de perspectiefnota voor het jaar 2026. Het moment om vooruit te blikken naar de financiële ontwikkelingen het komende jaar en de financiële kaders te schetsen voor de begroting voor 2026. We zijn nu bijna aan het eind van deze bestuursperiode en staan aan de vooravond van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026. De begroting 2026, waar deze Perspectiefnota het financiële kader voor stelt, is dan ook de laatste begroting die dit college opstelt.

Vorig jaar schreven wij bij het aanbieden van de Perspectiefnota 2025 dat we een combinatie van externe ontwikkelingen meemaken, die er voor zorgen dat het financiële speelveld voor gemeenten aanmerkelijk kleiner wordt. Inmiddels zijn we weer een jaar verder en heeft het Rijk nog altijd geen structurele oplossing geboden maar slechts tijdelijk voor de jaren 2026 en 2027 incidenteel wat verlichting gebracht. Daarom blijft dit college ook dit jaar opnieuw waar mogelijk bij het Rijk erop aandringen met structurele middelen over de boeg te komen.

In deze Perspectiefnota stelt het college van burgemeester en wethouders aan uw gemeenteraad een pakket nieuw beleid voor dat bijdraagt aan de ambities van de gemeente en een koppeling legt met de grote maatschappelijke opgaven waar we voor staan. De Perspectiefnota bevat nog geen (jaar)doelen en resultaten, deze worden in de begroting 2026 opgenomen. Het aantal doelen en resultaten zal beperkt blijven omdat wij de wensen en uitgangspunten van de nieuwe gemeenteraad nog niet kennen.

Het jaar 2026 zal in het teken staan van het afronden van het College Uitvoeringsprogramma (CUP) en het oogsten van wat we de afgelopen periode hebben gezaaid. We hopen hiermee en met de uitgangspunten van deze Perspectiefnota, zoals het ontwikkelfonds voor grote maatschappelijke opgaven in West Betuwe, een goed fundament te hebben gelegd voor een volgend college en de gemeente in beweging hebben gebracht.

Met deze perspectiefnota presenteert het college plannen waarmee wij, in de aanloop naar de verkiezingen en ook tijdens de formatieperiode daarna, ons willen blijven inzetten voor onze mooie gemeente. Daarbij zijn wij benieuwd naar ideeën die onder de leden van de raad leven waarmee wij aan de slag kunnen voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Uiteindelijk is dat namelijk ons doel: of we nu raadslid, burgemeester, wethouder of ambtenaar zijn, wat ons verbindt is dat wij ons dagelijks inzetten om onze unieke en prachtige gemeente een nog fijnere plek te laten zijn voor iedereen die hier woont, werkt of recreëert!

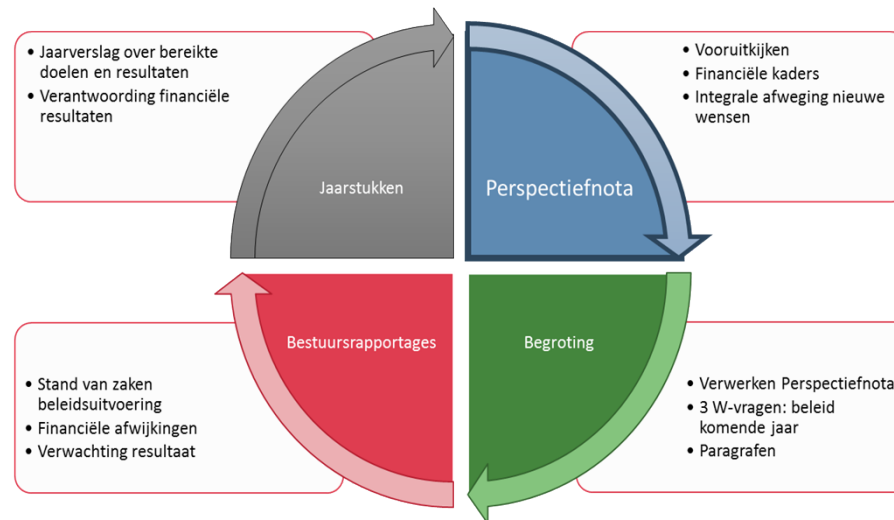
West Betuwe, juni 2025

College van Burgemeester en Wethouders

1. Inleiding

Met de perspectiefnota starten we de P&C-cyclus 2026 als opmaat voor de programmabegroting 2026 en de meerjarenraming voor 2027 tot en met 2029.

Schematisch ziet de Planning & Control cyclus er zo uit:

Doel van de perspectiefnota is inhoudelijk vooruitkijken naar het begrotingsjaar 2026, het vaststellen van de financiële kaders en de integrale afweging van de nieuwe wensen.

De perspectiefnota 2026 is ten dele gebaseerd op de nog doorlopende activiteiten uit het aflopend College Uitvoeringsprogramma (CUP) en bevat voorts voorstellen c.q. activiteiten waar het in 2026 nieuw te vormen college van burgemeester en wethouders zijn voordeel mee kan doen.

Ontwikkelingen 2026

In hoofdstuk 2 schetsen we belangrijke ontwikkelingen die impact kunnen hebben op onze gemeente.

Financiële uitgangspositie

De financiële samenvatting (hoofdstuk 3) is gebaseerd op het meerjarenperspectief uit de eerste bestuursrapportage 2025 inclusief de inmiddels verschenen Meicirculaire 2025 van het Rijk.

Voorstellen en dekking nieuw beleid

In hoofdstuk 4 is het nieuw beleid opgenomen dat we voorstellen voor de meerjarenbegroting 2026 -2029 en in deze nota verwerken in het meerjarenperspectief. Het nieuw beleid is onderverdeeld in drie categorieën:

- Nieuw beleid Structureel (te dekken uit het begrotingssaldo)
- Nieuw beleid Incidenteel (te dekken uit de Algemene reserve)
- Nieuwe investeringen in “grote maatschappelijke opgaven”

Vervolgens bevat hoofdstuk 5 voorstellen om tot dekking van het nieuwe beleid te komen.

2. Ontwikkelingen 2026 en verder

Herijking Gemeentefonds / Meicirculaire 2025

De herijking van het Gemeentefonds, de overgang van de ‘trap-op trap-af’ systematiek naar de bbp-systematiek, heeft bij veel gemeenten geleid tot vrees voor grote financiële tekorten. Met name 2026 werd als het “ravijnjaar” beschouwd: het jaar waarin de financiële terugval van 2025 naar 2026 het grootst was. De VNG heeft daarvoor bij het kabinet voortdurend aandacht gevraagd, met als voorlopig resultaat dat bij Meicirculaire 2025, in ieder geval voor de jaren 2026 en 2027, daarin demping is aangebracht: de financiële terugval is minder groot. Voor West Betuwe heeft dat er toe geleid, dat het jaar 2026 met een positief begrotingssaldo start. De zorgen voor met name de jaren 2028, 2029 en verder blijven echter onverminderd groot.

Begrotingsadvies VNG

De VNG heeft over de voorgenen maatregelen, die nu in de Meicirculaire zijn opgenomen, begrotingsadvies uitgebracht. Het advies van de VNG is gebaseerd op de uitkomsten van het onderzoek van de landelijke adviescommissie Van Ark naar de tekorten in de jeugdzorg en op de conclusie van de Raad voor Openbaar bestuur over (meer) evenwicht in de bestuurlijk financiële verhoudingen.

Het VNG advies luidde:

1. Voor de jaren 2026 en 2027: probeer de begroting sluitend te maken, maar geef de effecten van de kortingen transparant weer;
2. Middelen terugwerkende kracht: benut het incidentele geld voor compensatie van de jaren 2023 en 2024 om gaten in 2026 en 2027 te dichten of in te zetten in het stelsel;
3. Voor de jaren 2028 en 2029: breng baten en lasten jeugdhulp in balans met stelpost Van Ark, waarbij er een realistische raming is gemaakt van de lasten voor jeugdhulp. De VNG tekent hierbij aan: provincies zijn als toezichthouder geen voorstander van deze stelpost.

Bovenstaand begrotingsadvies van de VNG is gevolgd bij het opstellen van de financiële uitgangspunten voor de Perspectiefnota 2026.

Landelijke ontwikkelingen Sociaal Domein

Vanuit landelijke ontwikkelingen (hervormingsagenda Jeugd, Toekomstscenario Kind en Gezin, Participatiewet in Balans) komen er op gemeenten taken af die zijn gericht op betere dienstverlening aan kwetsbare inwoners binnen een financieel houdbaar stelsel. Hoewel de landelijke ontwikkelingen zich met name richten op jeugd en op ouderen, heeft dit een brede impact op de lokale taakuitvoering van het Team Sociaal (jeugd, wmo, participatie, schuldhelpverlening) en woonzorgbeleid. De ontwikkelingen zijn grotendeels in lijn met de in West Betuwe ingezette beweging van het herstelplan sociaal domein. Het college van burgemeester en wethouders stelt zich op het standpunt dat zolang het Rijk voor deze nieuwe ontwikkelingen / taken geen middelen aan gemeenten beschikbaar stelt, West Betuwe onder het mom van: “geen knaken, geen taken” niet in beweging komt.

Grote opgaven met verwachte financiële impact

Ook zien we op lokale en (inter)nationale schaal grote maatschappelijke opgaven, waarvoor we in deze perspectiefnota een 1^e aanzet doen om daarvoor (extra) financiering te reserveren. Het gaat bijvoorbeeld om vraagstukken als de leefbaarheid in onze kernen, duurzame handhaving van voorzieningen in ons landelijk gebied, vraagstukken die voortkomen uit klimaatverandering en toenemende verantwoordelijkheid om passend te voorzien in huisvesting en ondersteuning voor zorgbehoevende inwoners, starters, spoedzoekers en nieuwkomers. De verwachting is dat hier extra financiële inspanningen van de gemeente voor nodig zijn, bovenop wat nu al gedaan wordt. Denk bijvoorbeeld aan het investeren in infrastructuur, vastgoed, de ambtelijke organisatie of het doen van strategische aankopen. De inzet van gemeente en VNG blijft dat het Rijk financieel gaat bijdragen onder het credo “zonder knaken, geen extra taken”.

3. Financiële uitgangspositie 2026

We presenteren hier de meerjarige financiële uitgangspositie van de exploitatie (huishoudboekje).

Overzicht exploitatie

Onderstaand overzicht laat de stand zien die het uitgangspunt vormt voor het opstellen van de begroting 2026.

In deze stand zijn de structurele financiële effecten uit de eerste bestuursrapportage 2025 inclusief de inmiddels verschenen Meicirculaire 2025 verwerkt.

<i>Effect op begrotingsjaar</i>	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
	2025 Saldo	2026 Saldo	2027 Saldo	2028 Saldo	2029 Saldo
Saldo vastgestelde Begroting 2025 en verder	0	0	0	0	0
Structurele effecten Decemberwijziging 2024	29	9	9	9	9
Saldo voor Eerste bestuursrapportage 2025	29	9	9	9	9
Mee- en tegenvallers Gemeenschappelijke regelingen	96	-141	-111	-66	-74
Mee- en tegenvallers Indexeringen	0	0	0	0	0
Mee- en tegenvallers Programma 1-5	-2.775	-2.095	-2.383	-2.356	-2.136
Mee- en tegenvallers Algemene dekkingsmiddelen	2.224	3.373	2.390	2.138	1.395
Mee- en tegenvallers Overhead	-199	-258	-140	-75	-75
Totaal mee- en tegenvallers Eerste bestuursrapportage 2025	-654	879	-243	-359	-890
Saldo na Eerste bestuursrapportage 2025	-625	887	-234	-350	-882

Toelichting

Het eerste jaar voor de begroting 2026 laat positief saldo zien. Vanaf 2027 zien we een jaarlijks oplopend negatief begrotingssaldo.

4. Nieuw beleid

a. Nieuw beleid – Structureel

In het besef dat elke euro voor nieuw beleid de opgave voor mogelijke bezuinigingsmaatregelen vergroot, hebben wij nadrukkelijk gekeken of het nieuw beleid noodzakelijk is voor de basisinfrastructuur, de leefbaarheid en het klimaat in West Betuwe. We stellen de volgende structurele nieuw beleidsvoorstellen voor:

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
Structureel nieuw beleid	2026	2027	2028	2029
Vervangingsinvesteringen wegenbeheerplan 2025-2030 ongedekt			75	100
Onderhoudssubsidie molens (regulier onderhoud)	55	55	55	55
Adviseur crisisbeheersing en rampenbestrijding	73	73	73	73
Meedenkfunctionaris/klachtencoördinator	117	117	117	117
Van zorg naar preventie	125	125	125	125
Inclusie	15	15	15	15
Digitaal platform structurele kosten		165	138	118
Totaal	385	550	598	603

1. Vervangingsinvesteringen wegenbeheerplan 2025-2030 (tekort)

De noodzaak tot extra vervangingen is zichtbaar geworden ten gevolge van wegininspecties. Vanuit een veilige weginrichting zijn deze vervangingen onvermijdelijk. Het uitgangspunt bij de raming van het wegenbeheerplan is een 0-scenario. Niet honoreren leidt tot kwaliteitsverlies van de weginfra en daarmee toename onveiligheid.

2. Subsidie regulier onderhoud molens

Naar aanleiding van de aangenomen motie onderhoud van de molens in West Betuwe, komt het college nu met het voorstel te komen tot een subsidieregeling voor het (regulier en groot) onderhoud van rijksmonumentale molens in onze gemeente. Vooruitlopend op de subsidieregeling wordt voor het reguliere (jaarlijkse) onderhoud structureel 55.000 euro beschikbaar gesteld. Aan dit voorstel kleeft het risico van aanzuigende werking: nu ontvangen (monumentale) molens een bijdrage maar wellicht dat in de nabije toekomst ook beheerders van andere cultureel erfgoed locaties bij de gemeente komen aankloppen. Het bedrag voor groot onderhoud van molens (incidenteel 165.000 euro) treft u onder punt 4b.

3. Adviseur crisisbeheersing en rampenbestrijding (0,7 fte)

Rampenbestrijding en crisisbeheersing is op basis van de Wet op de veiligheidsregio's grotendeels belegd bij de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid. De gemeente zelf voert ook diverse taken uit op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Afgelopen jaren is de werklast van team Integrale

veiligheid en rampenbestrijding (3 fte) toegenomen door maatschappelijke ontwikkelingen (veel meer zorg- en veiligheidscasuïstiek, veel aandacht voor de consequenties van ondermijnende criminaliteit, zoals drugsdumpingen, de sluiting van woningen of bedrijfsruimten). Daardoor is er minder capaciteit beschikbaar voor rampenbestrijding en crisisbeheersing. De verwachting is dat ook rampenbestrijding en crisisbeheersing steeds meer tijd gaat vragen door maatschappelijke ontwikkelingen.

4. Klantgericht West Betuwe / Meedenkfunctionaris - klachtencoördinator

Naar aanleiding van het CUP zijn we gestart met de meedenkfunctionaris. Deze functionaris heeft met succes een rol kunnen vervullen voor de inwoners die in de reguliere dienstverleningsprocessen vastliepen. Om deze rol te verduurzamen en daadwerkelijk te laten bijdragen aan een structurele kwaliteitsverbetering van onze dienstverlening, is voortzetting en borging noodzakelijk. De meedenkfunctionaris werd tot nu toe mogelijk gemaakt uit incidentele organisatiebudgetten. Deze zijn uitgeput waardoor we voorstellen om structureel geld vrij te maken.

5. Van zorg naar preventie

Zorgvragen onder jongeren nemen toe en worden complexer, terwijl we kampen met financiële tekorten en een versnipperde aanpak. Daarom wordt nu, meer dan ooit, de beweging van zorg naar preventie gemaakt, hetgeen onder meer in lijn is met de Hervormingsagenda Jeugd en onze visie Sociaal Domein 2025-2028. We investeren onder andere in opvoedondersteuning, GGZ-preventie, Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), het vroegtijdig inspelen op schoolverzuim en -uitval en uitbreiding van schuldhelpverlening. Het college verwacht dat het meer aan de voorkant (dus preventief) inzetten op de doelgroepen die ondersteuning gaan krijgen, dat op den duur in lagere zorgkosten gaat resulteren.

6. Inclusie

Investeren in inclusie vindt het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk omdat het belangrijk is voor het bevorderen van gelijke kansen en het voorkomen van sociale uitsluiting binnen en buiten onze organisatie. Zowel binnen als buiten de organisatie is inzet op bewustwording een essentiële stap. Voor het hernieuwen / herijken van het inclusie beleid komt met dit voorstel 15.000 euro structureel beschikbaar .

7. Digitaal platform Bloei! (structurele kosten)

Dit voorstel draagt bij aan beter en effectiever samenwerken met inwoners(groepen) aan grotere opgaven zoals de energietransitie, onze woningbouwopgaven en het verkleinen van de kloof tussen inwoners en gemeente na de gemeentelijke herindeling. Eerder dit jaar heeft de gemeenteraad al een raadsvoorstel over dit onderwerp ontvangen waarin incidentele bekostiging voor 2025 was opgenomen.

b. Nieuw beleid - Incidenteel

We stellen het volgende incidentele nieuwe beleid voor:

<i>Bedragen x 1.000 euro</i>				
Incidenteel nieuw beleid	2026	2027	2028	2029
Mobiliteitsmaatregelen 2026	50			
Onderhoudssubsidie molens (groot onderhoud)		165		
Fietsknelpunt Zeiving N848/ Zuiderlingedijk			500	
Bloesemtocht impuls	25	25	25	25
Dienstverlening/kerngericht werken	530	546		
Vervangen glazen panelen spoorbrug	334			
Sloop v Dam v Isseltweg 10 en voorlopig gebruik als parkeerplaats		500		
Verbeteren dienstverlening VTH taken	490			
Programma Wonen, zorg en leven	189			
Gebiedsmakelaar 2026	103			
Verkiezingen 2026	52			
Bijdrage iLab 2026 en 2027	17	17		
Totaal	2.290	753	525	25

Toelichting:

1. Mobiliteitsmaatregelen 2026

Voor het mobiliteitsbeleid is na 2025 geen budget meer beschikbaar. Het plan t/m 2025 wordt uitgevoerd. Vanaf 2026 zal een nieuw plan moeten worden opgezet. In verband hiermee stellen we voor 2026 een incidenteel budget beschikbaar. Tegelijkertijd kan een meerjarig mobiliteitsplan worden uitgewerkt. De meerjarig benodigde middelen kunnen bij de PPN 2027 voor het nieuwe plan worden aangevraagd.

2. Subsidie groot onderhoud molens

Naar aanleiding van de aangenomen motie onderhoud van de molens in West Betuwe, komt het college nu met het voorstel te komen tot een subsidieregeling voor het (regulier en groot) onderhoud van rijksmonumentale molens. De noodzaak voor het uitvoeren van groot onderhoud aan molens is één keer per drie jaar. Vooruitlopend op de subsidieregeling wordt voor het groot onderhoud in 2027 incidenteel een bedrag van 165K beschikbaar gesteld.

3. Fietsknelpunt Zeiving N848/ Zuiderlingedijk

Dit betreft een reservering voor de aanpak van de gevaarlijkste kruising van West Betuwe. Het is een 'black spot' voor fietsers. Dit jaar wordt een pré-verkenning door de provincie in samenwerking met de gemeente gestart. Wanneer de provincie op grond van de pré verkenning alsnog besluit deze kruising niet aan te pakken, dan vloeit het budget weer terug naar de algemene reserve.

4. Bloesemtocht impuls

De Bloesemtocht wordt in de nota Evenementen en het uitvoeringsplan Gebiedsmarketing benoemd als zeer wenselijk. Om vanuit de gemeente een impuls aan deze activiteit te geven, wordt voor 4 jaar (t/m 2029) een jaarlijkse bijdrage van 25.000 euro beschikbaar gesteld. Na die periode wordt gezien hoe het evenement op eigen kracht verder kan.

5. Dienstverlening/kerngericht werken

In de begroting 2022-2025 is tijdelijk budget beschikbaar gesteld voor organisatieontwikkeling en versterking van de gemeentelijke dienstverlening. Deze investering heeft geleid tot een klantvisie met een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren, waarbij de eerste resultaten zichtbaar zijn en een stevige basis is gelegd voor verdere ontwikkeling. Ter ondersteuning van de bedrijfsvoering op deze vitale processen zijn structurele rollen en functies nodig. Het betreft feitelijk borging van structurele capaciteit, waarvan de kosten vanaf 2028 vanuit de organisatie-taakstelling worden terugverdiend.

6. Vervangen glazen panelen spoorbrug

De schade aan het geluidsscherm is het gevolg van vandalisme en is dus onvoorzien. De gemeente is contractueel verplicht om de schade (vandalisme) te laten herstellen en ProRail eist dat de schade hersteld wordt, omdat het geluidsscherm nu niet voldoet, omdat er meerdere geluidslekken aanwezig zijn. De verzekering keert geen schadevergoeding uit.

7. Sloop v Dam v Isseltweg 10 en voorlopig gebruik als parkeerplaats

Het voorstel betreft de sloop van het voormalig politiegebouw en aanleg van parkeerplaatsen op die locatie. Bij het besluit tot sloop zal ook de boekwaarde van het gebouw deels moeten worden afgeboekt. De locatie wordt de komende jaren gebruikt als parkeerplaats, vooruitlopend op herontwikkeling.

8. Verbeteren dienstverlening VTH taken

Het verbeteren van de dienstverlening VTH wordt over een periode van 2 jaar gerealiseerd, om de werkwijze rond vergunningen, toezicht en handhaving, in nauwe samenwerking met ODR, te optimaliseren. Voor 2025 komen daarvoor incidentele middelen beschikbaar vanuit een budgetoverheveling 2024. Dit voorstel betreft een aanvraag van incidentele middelen 2026. In de tweede helft van 2026 wordt gezien in welke mate de verbetering is gerealiseerd en hoe dit binnen de bestaande formatie kan worden opgevangen of dat aanvullend structurele middelen vanaf 2027 nodig zijn.

9. Programma Wonen, zorg en leven

Het programma wonen, zorg en leven geeft invulling aan de opgave te zorgen voor het realiseren van voldoende woonvoorzieningen, voldoende ondersteuning (informeel en professioneel) en een passende omgeving voor inwoners met een zorgvraag. Het programma wordt ingevuld met ketenpartners (zorgpartijen, woningcorporaties, zorgverzekeraars, zorgkantoren, Welzijn West Betuwe, Adviesraad Sociaal Domein). Als gemeente nemen we de rol van regie-voerder en verbinder op de opgave rond wonen, zorg en leven voor West Betuwe. De geraamde kosten voor 2026 zijn voor projectleiding, bewustwordingscampagnes inwoners, organisatiekosten en fonds co-financiering.

10. Gebiedsmakelaar 2026

De rol van gebiedsmakelaar is onderdeel van kerngericht werken. Zij zijn de 'verbinders' tussen inwoners en de gemeentelijke organisatie. De 26 kernen zijn op dit moment verdeeld onder 6 gebiedsmakelaars. Vanaf 2026 is er alleen nog structureel budget beschikbaar voor 5 gebiedsmakelaars. In de loop van 2026 wordt de functie van gebiedsmakelaar geëvalueerd. Wanneer de uitkomst van de evaluatie positief is, kan worden besloten tot het structureel maken van deze functies en de daarbij behorende middelen.

11. Verkiezingen 2026

Het betreft kosten rondom en voortkomend uit, de verkiezingen voor de gemeenteraad in maart 2026. Te denken valt aan integriteitsonderzoeken nieuwe bestuurders, installatie nieuw college van burgemeester en wethouders en gemeenteraad, inwerkprogramma gemeenteraad en opleidingen, cursussen. Het budget is aanvullend op een al beschikbaar bedrag voor dit doel.

12. Bijdrage i-Lab 2026 en 2027

Het i-Lab is een coöperatief platform van werkgevers uit diverse economische sectoren, gevestigd in Gorinchem en beschikbaar voor de regio, waar leren, werken en innoveren samenkomen, om mensen van vandaag met inspiratie, innovatie en kennisdeling voor te bereiden op de beroepen van morgen. Circa 600 leerlingen uit West Betuwe die middelbaar onderwijs genieten in Gorinchem kunnen potentieel gebruik maken van het i-Lab. Ook een aantal ondernemers uit West Betuwe is bij het platform aangesloten, om jong talent aan te boren.

c. Nieuw beleid - Grote maatschappelijke opgaven

Nederland en daarmee ook alle gemeenten in ons land, staan voor grote maatschappelijke uitdagingen die ons allen raken. Te denken valt aan de krapte op de woningmarkt, waardoor de komende jaren vele woningen moeten worden gebouwd, de energietransitie en de daarmee samenhangende netcongestie, klimaatadaptatie, het op peil houden van voorzieningen, leefbaarheid in dorpen, verduurzaming etc. Dit zijn allemaal grote opgaven die op een of andere manier ook van invloed zijn op onze infrastructuur en daarmee grote investeringen vergen.

Ook voor het op peil houden en daar waar mogelijk verhogen van de leefbaarheid in onze kernen kunnen op veel fronten investeringen in beeld komen, zoals rond het faciliteren van accommodaties voor verenigingsleven / sport en het verkeersveiliger maken van wegen.

Het college heeft nagedacht over de wijze waarop wij als gemeente daarin een faciliterende en stimulerende rol kunnen spelen en om realisatie van ambities te kunnen versnellen. We zijn uitgekomen bij het instellen van een “Ontwikkelfonds voor Grote Opgaven”(OGO Fonds). Het college van burgemeester en wethouders verwacht dat vanuit de algemene reserve een bedrag van 5 miljoen euro kan worden vrijgemaakt voor een eerste storting in het ontwikkelfonds (zie ook hoofdstuk 5, bij dekkingsmaatregelen Nieuw beleid).

Zoals al aangegeven zijn er voor het bouwen van nieuwe woningen kosten te verwachten op het vlak van bovenwijkse voorzieningen, zoals wegen, nuts en riolering. Maar ook de kosten voor ambtelijke capaciteit ten behoeve van het ontwerpen en (plannen van) de realisatie van deze voorzieningen. Daarbij is het uitgangspunt dat de kosten zoveel mogelijk ten laste van het initiatief worden gebracht en ten laste van al bestaande bestemmingsreserves. Voorgesteld wordt om daar waar noodzakelijk, een deel van deze zogenoemde bovenwijkse kosten te gaan dekken uit het op te richten OGO fonds. Naast de eigen middelen die de gemeente in dit fonds gaat reserveren kunnen ook middelen uit bijv. Regiodeals en subsidies aan dit fonds worden toegevoegd.

Als voorbeelden van projecten die in de toekomst mogelijk in aanmerking komen om uit het fonds een bijdrage te ontvangen, kan worden gedacht aan onderstaande ontwikkelingen. **Let wel: de bij de ontwikkelingen genoemde bedragen zijn grove indicaties en ter illustratie.**

1. *Masterplan Waardenburg*

Voor de kern Waardenburg is in 2022 door inwoners de Gebiedsvisie Waardenburg opgesteld en aan de gemeenteraad aangeboden. Deze gebiedsvisie bevat wensen op het gebied van wonen, voorzieningen, verkeersveiligheid en gezondheid. In de praktijk blijkt dat nieuwe initiatieven (met een ruimtelijke impact) in Waardenburg op dit moment niet tot realisatie kunnen komen. De problematiek m.b.t. ontsluiting,

bereikbaarheid en leefbaarheid is dermate groot dat het vrijwel alle ontwikkelingen in de kern op slot zet. De impact van de problematiek in Waardenburg is met het in behandeling nemen van ingediende principe-verzoeken pas zichtbaar geworden. Aan grotere initiatieven kan pas medewerking verleend worden als er een oplossing is voor de geconstateerde problematiek. De leefbaarheid in Waardenburg staat dermate onder druk dat actie nodig is. Daarom wil het college een masterplan maken waarbij de voornoemde problematiek wordt onderzocht om tot een concreet voorstel te komen, zodat duidelijkheid kan worden gegeven aan inwoners en initiatiefnemers.

2. Procesbegeleiding en herinrichten sportpark Boutenstein

Na vertrek van vv Rhelico naar Beesd ligt het sportpark Boutenstein er nu verlaten bij. Gelet op de locatie, de nog aanwezige voorzieningen en het gegeven dat het gebied een "sport" bestemming heeft, is het een kans om dit sportcomplex te herinrichten en geschikt te maken voor (sport)verenigingen uit West-Betuwe zodat hun ruimtewensen en sportambitie haalbaar worden. Om dit mogelijk te maken is 100.000 euro nodig voor proceskosten en uitvoeren van onderzoeken en een bedrag van 900.000 euro, investeringskosten voor de herinrichting (feitelijk het egaliseren van het terrein). Met bijvoorbeeld investeringen voor verhuizing van sportverenigingen naar deze locatie, is nog geen rekening gehouden.

3. Huis Meteren en herinrichten Achtersteweg

Het initiatief Huis Meteren, bestaande uit het dorps huis Meteren, sportvereniging MVV'58 en jongerensoos Medua heeft aangegeven begeleid en gefaciliteerd te willen worden bij een haalbaarheidsonderzoek naar een multifunctionele accommodatie op de huidige locatie aan de Achtersteweg. Voor realisatie van deze activiteiten is een bedrag van 100.000 euro nodig voor proceskosten en uitvoeren onderzoeken en naar verwachting een bedrag van 550.000 euro voor de aanpassing van de aangrenzende wegen van 50 km naar 30 km gebied en aanleg van parkeerplaatsen.

4. Woningbouwopgave

Voor het bouwen van nieuwe woningen zijn kosten te verwachten op het vlak van bovenplanse voorzieningen, zoals wegen, nutsvoorzieningen en riolering. Maar ook de kosten voor ambtelijke capaciteit ten behoeve van de realisatie van deze voorzieningen. Daarbij is het uitgangspunt dat de kosten zoveel mogelijk ten laste van het initiatief gebracht worden en anders gedekt worden uit daarvoor beschikbare bestemmingsreserves. Echter, daar zijn regels aan verbonden. Onder andere omdat de investeringen ook ten gunste kunnen komen voor bestaande woningbouw. Voorbeelden daarvan zijn (verbeterde) ontsluiting op (provinciale) wegen, noodzakelijke investeringen in sociale voorzieningen (onderwijsinstellingen) en extra groenvoorzieningen. Dan is de gemeente mede verantwoordelijk voor de financiering. Een vuistregel leert dat daarbij afgerond per woning zo'n 10.000 euro financiering van de gemeente nodig is. De feitelijke kosten kunnen per locatie verschillen. Met het streven om jaarlijks te minste 220 woningen op te leveren (bron: Regionale Woondeal) gaat het dan om 2.2 mln. euro per jaar aan kosten.

Tot slot

Indien de gemeenteraad bij besluitvorming over de Perspectiefnota 2026, besluit tot het instellen van een “Ontwikkelfonds Grote Opgaven West Betuwe” dan zal het college van burgemeester en wethouders de spelregels en procedures van het fonds nader uitwerken. Denk hierbij aan ontwikkeling van criteria waaraan aanvragen moeten voldoen, beheerregels, regels over de aanvulling van het fonds en de wijze waarop aanvragen voor en bijdrage uit het fonds kunnen worden gedaan en wie daarover besluit. Bij vaststelling van de begroting 2026 kan de gemeenteraad daar dan over besluiten.

5. Dekkingsmaatregelen Nieuw Beleid

In het vorige hoofdstuk zijn de verschillende beleidsvoorstellen beschreven, waarvan het college van burgemeester en wethouders het wenselijk vindt dat deze ook financieel mogelijk worden gemaakt. Per categorie:

- Nieuw beleid structureel
- Nieuw beleid incidenteel
- Nieuw beleid grote maatschappelijke opgaven,

wordt hieronder aangegeven hoe het college van burgemeester en wethouders de financiële dekking daarvan voor ogen heeft.

Nieuw beleid structureel

Uit het onderstaande overzicht blijken de meerjarige begrotingssaldi nadat het totaal van de financiële raming structureel nieuw beleid is afgezet tegen de begrotingssaldi na de eerste bestuursrapportage 2025:

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>			
	2026	2027	2028	2029
Saldo Eerste bestuursrapportage 2025 (incl. Meicirculaire)	887	-234	-350	-882
Totaal structureel nieuw beleid	385	550	598	603
Saldo Perspectiefnota 2026	502	-784	-948	-1.485

Zoals uit het overzicht blijkt is er vanaf 2027 sprake van een oplopend tekort. Ter dekking van dit tekort heeft het college van burgemeester en wethouders naar maatregelen gezocht die kunnen bijdragen aan dekking van het tekort. Het dekkingsvoorstel bevat de volgende onderdelen:

<i>Richtinggevend Dekkingsplan 2026 - 2029</i>	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>			
	2026	2027	2028	2029
Saldo na structureel nieuw beleid	502	-784	-948	-1.485
OZB eigenaren ipv gebruikersheffing		250	250	250
Verhogen toeristenbelasting naar € 2		114	114	114
Verhogen parkeerbelasting		36	36	36
Onderzoeken aanname stelpost 2028 / 2029 (nu 700K extra)			700	700
Kaasschaaf 0,25% in 2029				400
Begrotingsruimte	502	-384	152	15

Toelichting dekkingsmaatregelen:

- 1. OZB voor gebruikers heffen via eigenaren in plaats van gebruikersheffing: gebruikers (huurders) van vastgoed ontvangen nu jaarlijkse een aanslag voor het gebruikersdeel van de Onroerend Zaakbelasting, via BSR. Voorstel is om deze heffing vanaf 2027 te innen via de eigenaren, net als diverse andere gemeenten ook doen. Dit vereenvoudigt het administratieve proces. Ook levert het een besparing op doordat op dit moment niet alle gebruikers / huurders bereikt worden, waardoor gemeente West Betuwe inkomsten misloopt.
- 2. Verhogen toeristenbelasting naar 2 euro vanaf 2027. Sinds 2022 ligt de toeristenbelasting in West Betuwe op hetzelfde niveau. Met de verhoging komt de toeristenbelasting weer in lijn met het regionaal gemiddelde. Ook past de verhoging bij diverse investeringen die gemeente West Betuwe doet in recreatie en toerisme.
- 3. De stijging van het tarief van de parkeerbelasting en/of vergunning van 0,60 euro naar 0,75 euro per uur kan, bij een gelijkblijvend aantal gebruikers, leiden tot een meeropbrengst van jaarlijks 36.000 euro.
- 4. Stelpost Jeugd naar aanleiding van het vervolg-advies van de commissie Van Ark. Dit betreft een ophoging van een al bestaande stelpost. Met de ophoging brengen we de stelpost dicht bij het te verwachten bedrag, in lijn met VNG-advies. Zie ook pagina 6, begrotingsadvies VNG.
- 5. Een Kaasschaaf van 0,25% over het begrotingstotaal in 2029 levert een indicatief bedrag op van 400.000 euro.

Richting het opstellen van de begroting 2026 zal het college van burgemeester en wethouders de maatregelen van het dekkingsplan nader uitwerken en preciseren. Uitgangspunt daarbij is dat het college de inwoners, gelet op de hoge woonlasten in onze gemeente, zoveel mogelijk wil ontzien.

Nieuw beleid incidenteel

De totale kosten nieuw beleid incidenteel bedragen in totaal een bedrag van bijna 3,6 mln. Voor deze incidentele kosten, stelt het college dekking voor vanuit de Algemene reserve. Het uitgangspunt daarbij is dat de Algemene reserve daarvoor voldoende ruimte biedt. Hieronder volgt ter toelichting relevante informatie als onderbouwing.

- Voor de Jaarrekening 2024 en 1e Bestuursrapportage 2025 zijn de risico's geactualiseerd;
- Het totaalbedrag gewogen risico's bij jaarrekening 2024 bedraagt 19,8 mln.
- De beschikbare algemene reserves bedraagt ca 30 mln.
- Per saldo resteert ruimte voor een bedrag van 10,2 mln. voor incidenteel nieuw beleid

Gelet op het vorenstaande stelt het college van burgemeester en wethouders voor om het totale (meerjarige) bedrag voor incidenteel nieuw beleid van afgerond 3,6 mln., uit de Algemene reserve te dekken.

Nieuw beleid grote maatschappelijke opgaven

De totale kosten voor de genoemde opgaven zijn voorbeelden van bedragen waaraan moet worden gedacht. Het beeld is zeker nog niet compleet. Voor de bekostiging hiervan, stelt het college voor een Ontwikkelfonds Grote Opgaven (OGO fonds) in te stellen. Als eerste vulling kan daarvoor een dotatie vanuit de Algemene reserve worden gedaan. Gelet op de ruimte in de Algemene reserve:

- Ruimte in Algemene reserve:	10,1 mln.
- Buffer financieel fit	1,5 mln.
- Nodig incidenteel beleid	<u>3,6 mln.</u>
- In ontwikkelfonds inbrengen	5,0 mln.

Daarna kan jaarlijks bijvoorbeeld in het geval er positieve jaarrekening resultaten zijn, aan het OGO worden gedoteerd.

Nieuw beleid Overig

Ten aanzien van 2 overige voorstellen (incidenteel) nieuw beleid heeft het college besloten daarvoor via bestemmingsreserves dekking te vinden. Het betreffen:

- Van zorg naar preventie (incidentele kosten) dekken uit de bestemmingsreserve Sociaal domein

Voor de activiteiten in het kader van het implementatietraject Opgroeien in een Kansrijke Omgeving en een versnellingsbudget voor de Visie sociaal domein 2025 - 2028 beziet het college de mogelijkheid om deze kosten uit de bestemmingsreserve Sociaal domein te dekken.

- Warmtetransitie dekken uit de bestemmingsreserve Duurzaamheid

In november 2024 heeft de gemeenteraad de Transitievisie Warmte 2.0 vastgesteld. Met de vaststelling zijn er middelen beschikbaar gesteld om de voorbereidingen te treffen voor mogelijke collectieve warmteoplossingen in o.a. Geldermalsen en te onderzoeken welke rol de gemeente kan en wil nemen in een warmtebedrijf. De warmtetransitie kan gevolgen hebben voor de investering die de gemeente moet doen om collectieve warmtenetten gerealiseerd. Het idee is om ten laste van de Bestemmingsreserve Programmaplan Duurzaamheid een investeringsfonds Warmtetransitie in te richten en daarvoor 0,25 mln. te reserveren. Overigens hanteert de gemeente daarbij het uitgangspunt dat zoveel mogelijk van deze kosten via de levering van warmte door de eindgebruikers betaald wordt (vergelijkbaar met huidige kosten netbeheer voor gas en elektriciteit) en dus weer terugvloeit in het fonds.

6. Risico's

Voor het overzicht van de risico's en de ontwikkeling van het risicoprofiel verwijzen wij naar de Jaarrekening 2024 en de Eerste bestuursrapportage 2025. Bij de begroting 2026 actualiseren we de risico's en verwerken we dit in het risicoprofiel. Bij het volgen van het begrotingsadvies van de VNG zullen we voor de jaren vanaf 2028 in ieder geval een risico opnemen voor de stelpost jeugdzorg (commissie Van Ark).